

Csavlek Etelka Melinda, és Berkes János Ottó szerepében. (Fotó: Schmidt Andrea)

Bánk bán, a kortalan

Egy új darab, a Valahol Európában ősbemutatójával szerették volna megnyitni az idei szabadtéri játékokat, s felavatni az új nézőteret. A rock-opera nem készült el időben, így a szabadtéri vezetőinek az utolsó pillanatban méltó, reprezentatív előadást kellett keresniük erre az alkalomra. A választás a magyar operairodalom alapművének, a Bánk bánnak 1993 áprilisában az Operaházban bemutatott előadására esett.

Nem egyszerű feladat egy sikeres, bejáratott kőszínházi produkciót szabadtéri színpadra adaptálni. Csikós Attila sem gondolhatta, amikor a zsinórpadlás és a portálflyás adta lehetőségeket kihasználó díszletét megálmodta, hogy annak nemcsak az Operaházban, hanem egyszer majd a Dóm téren is működni kell. Az invenciózus díszletkonstrukció ugyan többé-kevésbé funkcionált, de nyilvánvalóvá vált, hogy szulfíták és függöny alkalmazása problematikus a hatalmas szabadtéri színpadon. A nézőtér felső harmadáról dobozba zárt bábszínháznak tűnik így az előadás.

Az operát friss látásmóddal

színpadra állító Kerényi Imre szakított a történeti realizmusra építő előadási hagyományokkal, s a darabot a nemzeti mitológia részének tekintve egyértelműen meg nem határozható korba – inkább a XIX., mint a XIII. századba – helyezte. Ezzel jelezte, hogy a darab élethelyzetei, magyar őstípusai újra meg újra felbukkannak történelmünkben, a hatalom szolgálatának és a lelkiismeret parancsának konfliktusa sem pusztán Árpád-kori probléma... Az előadás számomra legérdekesebb rendezői ötlete, hogy a második felvonásban a viola d'amore-szólót a muzsikusa színpadon játssza, majd amikor véget ér a jelenet, a függöny elé jön, s ott fejezi be. A jelenet végén más rendezéseknél gyakran felcsattan a taps, s elvész a gyönyörű szó.

Konkrét korhoz nem köthető történelmi miliót idéznek Vágó Nelly csodálatos, következőtösen eklektikus jelmezei. Különösen pompázatos Gerturdis I. felvonásbeli királynői toalettje, érdekes Bánk reformkori romantikus, kalapos viselete, a kórustagok kosztümjei is rendkívül igényes kivitelezésűek.

Utoljára 18 évvel ezelőtt, 1976-ban, a már akkor legendának számító Simándy József előadásában szólalt meg a Bánk bán ezen a színpadon. Én nem láttam Simándyt élőben, de lemez- és tévéfelvételét sokszor hallottam. A közönség nagy része ugyanígy van ezzel, ezért az új Bánk bánnak, Molnár Andrásnak nemcsak a szereppel, hanem Simándy alakításának legendájával is meg kellett küzdenie. Mindkét este helyt állt, de győznie nem sikerült. Gyönyörű, bársonyos tenorja épp a mindent eldöntő ária (Hazám, hazám...) végén vált kissé rekedtté, reszelőssé. Pedig mindvégig szinte tökéletesen tiszta intonációval, a Wagner-szólamokon iskolázott frazírozással szólaltatta meg a szerepet, s a figura színészi megjelenítése is kellőképp reprezentatív volt. A pillanatnyi indiszponáltsága ellenére is megerősíthetem: méltó folytatója Simándy művészetének.

Csavlek Etelka Melindája eszményien szép, tiszta és megrendítő figura, nincs benne semmi mesterkedtség. Mozdulatainak kidolgozottságáról, plasztikus finomságáról tanulmányt lehetne írni. Az első

felvonás visszafogottsága után már nemcsak játéka, hanem hangja is sugárzó, mély muzikalitásról tanúskodik, bár a szólam koloratúrái a második előadásra ragyogtak csak teljes szépségükben.

Mészöly Katalin gyönyörű, királynői jelenség az első felvonásban, de a rendezői szándék elbánt vele a másodikban, ahol az ágyból felkelve, hálóruhában nehezebben birkózik meg a szereppel, olykor egyszerűen csak hisztériás asszonynak hat. Régi jó szerepe Gerturdis, vokálisan most is győzi a szólamot, de a Bánkkal énekelt duettje most nem sugárzott igazi drámai erőt.

Egészen kitűnő Ottót láthatunk-hallhatunk Berkes Jánostól. Ez a szerep kicsinek, könnyűnek tűnik, de énektechnikailag kifejezetten nehéz, s színészilag sem hálás feladat. Annál inkább az Tiborcé. Gyimesi Kálmán igazán jó volt ebben a szerepben egészen az utolsó képig, ahol – nem értem miért – elkezdett ripacszkodni. Totyogott, toporgott, nem volt egyetlen természetes mozdulata sem. Kár, mert a monológot és a duettjét Bánkkal szépen megoldotta, nagy tapsot kapott. Németh József egy-két kisebb intonációs hibától eltekintve remek Petur bánk volt, hangban, megjelenésben, játékokban autentikusan jelenítette meg a figurát. A rendező talán a szokásosnál hangsúlyosabbra tette Biberach szerepét, amit Clementis Tamás jól megoldott. A II. Endrét alakító Gárday Gábor pontosan, de sterilen énekelt és játszott. Az előadások dirigense, Molnár László korrekt, pontos munkát végzett, nem törekedett egyéni tempókra, érződött, hogy az énekesek rögzített előadási szokásaihoz kívánt megnyugtató kíséretet adni: Szalay Miklós karigazgató irányításával a kórus nem mindig volt homogén, csúf belépéseket is hallhatunk. Árva Eszter egyszerű koreográfiáját a táncosok szépen, pontosan keltették életre.

Hollósi Zsolt

Nyolcvankét művész - kilencvenkét alkotás

Dr. Ványai Éva gratulál Lóránt Jánosnak. (Fotó: Nagy László)

Szombaton a Táblaképfestészeti Triennálé megnyitóján zsűfólaság telt a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárának földszinti terme. Az érdeklődők, a tárlatlátogatók együtt fűttek – a mintegy ötven fokban – a képzőművészekkel, a város prominens személyiségeivel és a szervezőkkel.

A Konzervatórium Blockflöte együttesének műsora után Kugler Flórián, a Magyar Olaj- és Gázipari Rt. személyügyi igazgatója nyitotta meg a kiállítást. Elmondta, hogy bár Szolnokon él, erős érzelmi szálak fűzik Szegedhez, hiszen több mint tíz esztendő töltött a Napfény városában. „A szegedi barátainak köszönhetem a festészethez való vonzódásomat” – hangsúlyozta Kugler. Megtudtuk, hogy nyolcvankét képzőművész kilencvenkét alkotását mutatja be a triennálé. Az igazgató röviden szólt az országos kitekintésű képzőművészeti rendezvény történetéről, és a szép számmal érkezett díjfelajánlásokról. A megnyitót ezek átadására került sor.

A kilenc tagú szakmai zsűri döntése alapján a Táblaképfestészeti Triennálé fődíját Veress S. László kapta, „Chagall szamovárja” című képéért. A díj felajánlója a Procontrol Electronics LTD. Lóránt János a „Gátör a vízben” és a „Pásztor” című alkotásaival a triennálé I. nagydíját, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének 50 ezer forintos díját, míg Nagy Gábor buda-

pesti festőművész a „Hártyalépek II.” című alkotásával a triennálé II. nagydíját, Szeged város 50 ezer forintos díját nyerte. Tardos Zoltán „Atlasz” című művével a Szegedért Alapítvány 50 ezer forintos különdíját, Krajcsovics Éva a „Reggel” és a „Belső szoba” című alkotásaival a Képző- és Iparművészek 20 ezer forintos díját, Sejben Lajos a „Januártól júniusig” című munkájával a Képző- és Iparművészeti Lektorátus 25 ezer forintos díját, Vilhelm Károly a „Benedictus” című alkotásával a Postabank és Takarékpénztár Rt. 30 ezer forintos díját, Tenk László a „Reggeli kódorgás” és a „Jazz-kalvária” című festményével a Csongrád Megyei Közyűlés 25 ezer forintos díját, Vecsési Sándor a „Téli élet” című munkájával a Szegedi Szépművészes Céh 20 ezer forintos díját, Juhász Sándor az „Angyali üdvözlés szent asszonyokkal” című alkotásával a Tisza Fűszért Rt. 10 ezer forintos díját nyerte. Váli Dezső „Fáradt műterem” c. alkotása a Nemzeti Kulturális Alap díját, Sinkó János „Evolúció” c. munkája a Tisza Volán Közlekedési és Szolgáltató Rt. díját, Arany Sándor „Roseblue-i lények” című műve a Démász Rt. díját, míg Novák András „Nagyapa halála” és a „Férfiak és nők” c. alkotásai az Erdőháti Limousine Kft. díját kapta.

A Táblaképfestészeti Triennálé szeptember 11-éig tekinthető meg a Horváth Mihály utcai Képtárban.

Sz. C. Sz.

THEATER International

Szeged,
1994. július 20-27.

Szabad Színházak
Nemzetközi
Találkozója IV.
Akadémia
és Fesztivál

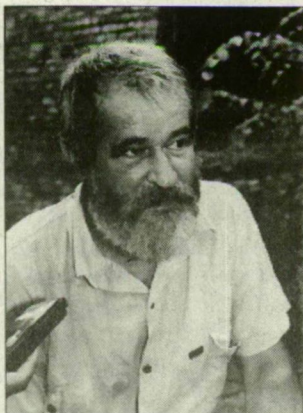
A MASZK (Magyarországi Alternatív Színházi Központ) és a Szegedi Színházi Páholy egyesületek fesztiválprogramja, a Szegedi Szabadtéri Játékok támogatásával. Telefon és fax: 310-011/4005-ös mellék.

■ A szegedi nyár albuma

„Ez a lapos föld ad biztonságot...”

- vallja Lóránt János festőművész

Héj jónapok kiváncsi
márbanban, és kőszínel
kőszínel, és kőszínel
megjénak valamine.
Lóránt János

Fotó: Nagy László

Tudni kell, hogy a régebbi munkáim inkább barnás-szürkés színekbe voltak ágyazva.

Békésszentandrásra, a szülőfalumba hét évvel ezelőtt költöztem vissza a hegyekből, és most kezdek újra rátalálni gyermekkorom hangulatára. Bevallom, vannak olyan perceim, amikor teljesen gyermeknek érzem magam. Ugyanazt a nyugalmat, védettséget és burkot érzem magam körül, mint srác koromban. Egyébként többen mondták – de magam is érzem –, hogy amióta visszaköltöztem, teljesen kiszínesedett a festézetem, a figuráim pedig groteszkebbek lettek.

■ Honnan meríti témáit?

– Sajnos, elég sokat mászkálok autóval az országban. Ha olyan dolgot, jelenséget látok

meg az út mellett, ami érdekes, akkor próbálok megjegyezni, elraktározni. Ezekből, és a gyermekkori emlékek felidézéséből áll össze bennem a kép. Imádom még a falusi „kutya-pofákat”, a karakteres embereket. Most ők is előbújnak több festményemen.

■ Jó nagy kanyarokat írt le az országban. A szegedi tanárképző főiskola elvégzése után tanított Kaposvárott, Salgótarjánban, szülőfalujában, Mátraalmáson, majd az egri tanárképzőn, s hét éve ismét Békésszentandrason él és dolgozik. Nem nevezhető egy helyben ülőnek. Nem találta a helyét?

– Vándorlásaimnak sok összetevője volt. Többek között a házasságkötéseim is. Kaposvárról például azért kellett elmennem, mert Salgótarjánban kaptunk műtermes lakást. A válásom után hazakerültem, de szerettem volna, ha Nógrád megyében maradok. A három-négy száz lakosú Mátraalmáson egy megszűnt iskolát

műtermes házzá alakítottak, négy évet töltöttem el az életemből ott. Csodálatos időszak volt! Megismertem az erdőt, a gombákat, a hegyi embereket.

■ Nem hiányoznak a fák, a gombák, a hegyi emberek?

– A mostani feleségem Szlovákiából való, így elég sokat járunk a hegyekbe, a Tátarába, ahol csodálatos dolgokat látunk, de – megvallom őszintén – nekem még ma is ez a lapos föld ad biztonságot és nyugalmat. Arra azonban nem emlékeztem gyermekkoromból, hogy az Alföldön ilyen hosszú és iszonyú szárazság tud lenni, mint most. Lehet, hogy a színeim, a meleg tónusok is ennek hatására jöttek elő.

■ Hogyan emlékszik vissza a szegedi évekre?

– A faluról jött fiúnak a főiskola időszaka volt a nagy felfedezések kora: a városi milió, az első nagy szerelem, 1956 októberére. A tanárképzőt földrajz-rajz szakon végeztem el. A mesterem, Vinkler Laci bácsi az egyéniséget próbálta felfedezni mindenkiébe, azt erősítette, ami csíráként megjelent az emberben. Hála neki, mert úgy tapasztalom, hogy az akadémia végzetek sokszor nagyhatású mesterek befolyása alá kerülnek, s csak évtizedek múlva jutnak ki ebből a búvkörből.

Szabó C. Szilárd